

Cümə, 28 fevral 1919-cu il, nömrə 125

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Pəncşənbə, 27 cəmədiyəlvəvəl sənə 1337. 28 şubat sənə 1919.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin kücündə 4 nömrəli evdə "Azərbaycan" idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Təx nüsxəsi 80 qəpik.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 18 rublə, 2 aylığı 32 rublə, 3 aylığı 45 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 20 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublədir. Elan fiatı: sətri 3 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

İNNA LİLLAHİ VƏ İNNA İLEYHİ RACİUN

Hüseynqulu Rzayev Sarabski (artist) öz zövcəsi **Əzizə xanımın** vəfat etdiyini kamali-hüzün və təhəssürlə [böyük bir hüzn və kədər] öz qöv-m-əqrəba və dost-aş-nalarına xəbər verir. Cənazə bu gün səhər saat 1-də Çənabəkənd küçəsində (3-üncü ispuskda) özünün 8-inci nömrəli evindən qaldırılıb məscidə aparılacaqdır.

YENİ BÖHRAN

"İttihad" firqəsinin [partiyasının] Fətəli xan kabinetinə qarşı çıxışına rəğmən Parlaman məzkur [deyilən] kabinetə etimad göstərməklə bu kabinetin fəaliyyətindən məmnun qaldığını bildirdi. Lakin Azərbaycan Hökuməti təşəkkülü günündən bəri bir bu qədər ağır zəhmətlərə qatlaşmış olan Fətəli xan həzrətləri bunun üstündən bir də cürbəcür dedi-qodu lar arasında qalmaqla, canının bilkülliyyə [tamamən] istirahətdən düşüb də əsəbi bir hal peyda etməsilə bədəninin yorunuq almağa böyük bir ehtiyacı olduğunu hiss edib, zimami-hökuməti [hökumət cilovunu]

özgə bir ələ ötürməyə qərar verdi. Yeni vücuda gəlmiş olan Azərbaycan Hökumətinin birinci Rəisi-vüzərası [Baş naziri] olmaqla, Azərbaycan tarixində mühüm bir mövqə tutmuş olan Fətəli xan həzrətləri, bu yeni dövlətin vəziyyətini taxta-parələrdən əmələ gəlmiş bir gəmiyə təşbeh edirdi [bənəzərdi] ki, bu kimi fırtınalı bir gündə dərya üzərində hər saat və hər an dağa-daşa çırpılıb dağla bilmək təhlükəsi qarşısında qalmış, bütün ümidini gəmiçinin ustadlıq və məharətinə bağlamışdı.

Vaqiən [doğrudan da] gənc dövlətimizin halını bu şəbahət [oxşarlıq] təsviri ilə göstərməyə Fətəli xanın haqqı vardı. Daxili rabiteyi-inzibatıyyələri [inzibati bağları] bərkidilməmiş dövlətimiz taxta-parələrdən əmələ gəlmiş bir gəmi; mühitimizdə hökmfərma olan [hökm sürən] anarşi bir dəniz fırtınası; içimizdə və çölümüzdə pusquda duran düşmənlərimiz isə dağlar və daşlar və sıldırımlar.

Pəs, bu zəif gəmini bu fırtınalı gündə bu dağın, bu daşın arasından salamat keçirmək və sahili-nicata çıxartmaq gəmiçiliyini Fətəli xan həzrətləri öz boynuna götürməyi qəbul etdi və qəbul edib də gəmisini kamali-ehtiyat və ehtimam [diq-

جمعه ۲۷ جنوری الاول سنہ ۱۳۳۷

۲۸ شباط ۱۹۱۹ سنہ نومبر ۱۲۵

تورک و اسلامله مفید مقالهلره سنجیه لرمز آچیقتر. دوج اولنیان اولراق اعاده اینیلنر. دوج اینیلن مقالهلر مکلفاتی اداره تئین اینیور.

اعلان قیاتی: سغری ۳ روبله کرانه کئین اعلالار اینیور گذشت اینیلر.

آبونیه شرایطی: باکو اینیور: ۱ آیی ۱۸ روبله ۲ ۳۳ ۳ ۳۵

غیر شهرلر اینیور: ۱ آیی ۲۰ روبله ۲ ۳۵ ۳ ۵۰

محل اداره: باکو، ووردوئوسکی و غوبرنسکی کوجهلرک کئینده ۴ نمره اولیده «آذربایجان» ادارهسی تلفون نومبر ۶۰-۳۹ تک نسخهسی ۸۰ قک

انا لله و انا الیه راجعون

حقیقتی رضا یوف سرابسکی (آرٹسٹ) اوز زوجہسی عزیزہ خانمک

ولت اینیشکی کمال حزن و تحسیرله اوز اربابا و دوست آتشارینه خبر بریر. جنازه بوگون سحر ساعت ۱۰ دە چنبره کندک کوجهنده (۳نجی ایسوسقده) اوزنیکن ۸ نجی نومرولی اینیورنن قالدیریلیرب مسجده آپاریللاجقدیر.

ایچینه اوزمکنده اولمقله یوگون سیاح تکرار قویاق احتیالی میلانله اولان فورقده قورخوب سندن تاماسیله تاین اینیلنر دکدره اوکا کوره، یو ساکتکنده صیقله ایله اینینجه استفادله اینیورده گمییزی بر حاله سالنیلیرک دبد کیچه صمکم و شین اولوب فورقده دافناترک هجوملریند و صوابی داشلارینه توخونقنملکله سندن اسلامورخلسون بویه که گمی اعلی کتله که وطن اولاندن مرادده - ادارهسی صاحب اقتدار و تجره کار بر الله کورونده سنعنی عیالرحمتهک آفرینه: >چه پاک از موج حرازا >کدهار لوج گشتیان >دیدلقدو اشتاد و انتی اولون. >حاجی بگل عزیز

- آذربایجان مجلس مبعوثانده**
- ۱۱) آذربایجان جمهورتک سنجیه خریه شیوسی.
 - ۱۲) کئینده خریه ختخهشی هیتی.
 - ۱۳) خریه بیطره شیوسی.
 - ۱۴) ممبر یولار و صولار اوزرینده سکرلر سوق اینیشی مدیریت هیتی.
 - ۱۵) کئینده مکتب خریه هیتی.
 - ۱۶) مرکز قوماندانلیقی هیتی (مجلسی برینداد).
 - ۱۷) تزهلی قطار هیتی.
 - ۱۸) کئینده مرکز قوماندانلیقی هیتی.
 - ۱۹) سواری قرقه فرانکامی هیتی (سواری فوجی).
 - ۲۰) آذربایجان دوتوبوزلی سواری آلی هیتی.
 - ۲۱) مهمات تازی و جارجه اعصالاحهسی هیتی.
 - ۲۲) مهمات تازی و جارجه دیویوسی هیتی.
 - ۲۳) طوبیجی برینده مدیریت هیتی (قول اردو).
 - ۲۴) ختیناوج بطاریلر و ابویس (قالبویج) ایکی بطاریسی طوبیجی فرقیسی هیتی.
 - ۲۵) اوج بطاریلی جیل فرقیسی هیتی.
 - ۲۶) ایکی بطاریلی سواری طوبیجی فرقیسی هیتی.
 - ۲۷) دورت طوبیجی ختینط بطاریه هیتی.
 - ۲۸) دورت طوبیجی ابویس بطاریه هیتی.
 - ۲۹) دورت طوبیجی جیل بطاریسی هیتی.
 - ۳۰) دورت طوبیجی سواری بطاریسی هیتی.
 - ۳۱) طوبیجی فرقیسی بارقی هیتی.
 - ۳۲) ختینط طوبیجی بارقی هیتی.
 - ۳۳) دورت طوبیجی جیل بطاریسی بارقی هیتی.
 - ۳۴) یانده قره ارکانک هیتی.
 - ۳۵) آذربایجانده اوجینچی قسندن اعانه دیویوسی هیتی.
 - ۳۶) آذربایجانده اوجینچی قسندن اعانه مئارتزی هیتی.
 - ۳۷) قوه قسم شیوسی.
 - ۳۸) اوج طوبی لی یانده آلی هیتی.

ترجمانق نملکسی ده کجکده کته میدان آلا یاره ققما، تکرار ایندییرک که، بوحالده دگنر، اولکی حاله نسبتاً ساکتدوره اولندن عسلاوه گمییزک تخته پارلماری یعنی داخلی رابهلریمز - بریرینه محکمکولوبندر و علاوه داغه دانه چرانلمه قارشوده گمییزی قورویاق خصوص برسریمز واردره دیدنی اولکی اضطراب و تشویه محل یوخدر.

پس گمییزی بوحالده قدر سلامت کتوروش اولان گمییز بر بوقدر چکش اولدینی زحمت وادیتلردن دولای جانک اشتراحته محتاج اولدینی حس ایندییرک سکاکی اوز که نه تاثیریمق ایندی، یورولوش بر جان اینیورن اشتراحت لزومی اولقدیر و ایشیح بر امرود که بولرو سینی نظرده آلماق اشتراحته محتاج اولان جانک بدخواهی اولیق دیمکدره؛ حالبو که فحشلی خان حضرتلرک بدخواهی اولمغه هیچ بریق و صلاحیتیز یوخدر و اولسقدوره تاشکرک تهنی اوزرمزده لایق کورور.

خان حضرتلرته اشتراحت اینیور فرستت یورویده اشتراحت مدننه بر کیش و راحت کنش قولماریله تکرار وطن ولت بولنده مهم اینیلر کورومک اید وئشلیسی ایله اداره اوز دوتلی باشقه برله تاثیریمقلغیز لازم کله- جکدر.

هالده برله سهجک وظیفهسی پارلمان سدریتک اوزرمزده، اونل تصدیق اینیلکله- پارلمانک صوابیدینه باغلیور.

هر حالده، فحشلیخانک برته اوطوراق برخصیصه سکرکن، ایکی مضمطر وار که تازی دالما نظرده دوتالیدور.

اولایورده که سچیلن دانه، مقتداره لورده و بوتوقاقتاردن هیچ اولمغه پارلمان شرتینده، بیشین اولراق - وقوی اولمغله ایلورده، والا هرچه بادایا براده سهجک و و تورک بونجه اینیلکجه دیه برای اشتان مقام ریاسته میریک بویول کارقلله ملتووطن باشنده دانتانمیدانه اشتقاق معنی، حالواوضاعه پارلمانک سکرلردن عد اینیلک اولماز. سهجلی آدم تکرار ایندییرک، باجاریق و جادل ایله اینیور کورومک تاثیریمقلارن اکتیشی طرفندن شایان اعتبار و اقتدار اینیلدیر.

اینکچی شرط اولراق، بونی نظرده دوتلی

"Azərbaycan" qəzetinin 125-ci nömrəsinin 1-ci sahifəsi

qət] ilə aparıb hələ sahili-nicata çıxartmadısa da, fırtına sakit olana qədər dağa və daşa vurmayıb bunların arasından keçirdi və bu ustadlığında böyük bir məharət göstərdi.

Bu gün gəmimiz hələ dənizdədir. Lakin dənizin fırtınası sakit olubdur və qorxulu dağlar və daşlarda[n] dəxi salamatlıqla keçirilibdir. Doğrudur, fırtına genə təzədən qalxa bilər və sualtı və suüstü dağlara və daşlara təkrar toxunmaq təhlükəsi də gələcəkdə genə meydan ala bilər. Fəqət, təkrar edirik ki, bu halda dəniz əvvəlki halına nisbətən sakitdir. Ondan əlavə, gəmimizin taxta-parələri, yəni daxili rabitələrimiz bir-birinə möhkəmləşibdir və əlavə dağa-daşa çırpılmağa qarşı da gəmimizi qoruyacaq xüsusi bir sipərimiz vardır. Deməli, əvvəlki iztirab və təşviş məhəl [yer] yoxdur.

Pəs, gəmimizi bu hala qədər salamat gətirmiş olan gəmiçimiz bir bu qədər çəkmiş olduğu zəhmət və əziyyətlərdən dolayı canının istirahətə möhtac olduğunu hiss edərək sükanı özgəsinə tapşırmaq istədi.

Yorulmuş bir can üçün istirahət lüzumu o qədər vazeh [açıq-aşkar] bir əmrdir [işdir] ki, bu lüzumiyəti nəzərə al[ma]maq istirahətə möhtac olan canın bədxahı olmaq deməkdir. Halbuki Fətəli xan həzrətlərinin bədxahı olmağa heç bir haqq və səlahiyyətimiz yoxdur və olsa da naşükürlük töhməti üzərimizdə layiq görünər.

Xan həzrətlərinə istirahət üçün fürsət verib də istirahət bə'dində [istirahətdən sonra] bərkimiş və rahatlanmış qüvvələrlə təkrar vətən və millət yolunda mühüm işlər görəcək ümid və təsəllisi ilə, idareyi-ümuri-dövləti [dövlət işlərinin idarəsini]

başqa bir ələ tapşırmaqlığımız lazım gələcəkdir.

“Başqa bir əl” seçmək vəzifəsi Parlaman sədrinin üzərindədir. Onu təsdiq etmək isə Parlamanın səvabdidinə [razılığına] bağlıdır.

Hər halda, Fətəli xanın yerinə oturmaq bir şəxsi seçərkən iki mühüm şərt var ki, onları daima nəzərdə tutmalıdır. Əvvəla budur ki, seçilən zat, müqtədir olsun və bunun bu iqtidarından heç olmasa Parlaman əksəriyyətinin – peşin olaraq [qabaqcadan] – vüqufu və ittilaati [bələdliyi və xəbəri] olsun. Və illa [yoxsa] hərçə badabad [nə olur-olsun] bir adam seçmək və “Görək bu necə işləyəcək?” - deyə bərayi-ımtahan [ımtahan üçün] məqami-rəyasətə mindirmək və bu səhlkarlıqla [səhlənkərliklə] millət və vətən başında “ımtahan meydanı” açmaq əməlini, hal və övzaya [vəziyyətə] yaraşan hərəkətlərdən ədd [hesab] etmək olmaz. Seçilən adam, təkrar edirik, bacarıq və candil ilə iş görmək ləyaqətincə Parlaman əksəriyyəti tərəfindən şayani-etibar və etimad [etibar və etimada layiq] olmalıdır.

İkinci şərt olaraq bunu nəzərdə tutmalıdır ki, seçilən adam bacarıq və işgövrənlikdən əlavə bir də sahibi-təcrübə olmalıdır. Böylə ki, iş başına keçən kimi, işin nerədə və nə məqamda dayandırılmış olduğunu dərk edib də toxtalmış işin davamına şüru etsin [girişsin], nəinki əhvalatdan bixəbər olub da, bir də təzədən başlamaq məcburiyyətində qalsın. Təzədən ancaq o iş başlanar ki, hələ indiyə qədər başlanmayıbdır. Başlanmış işlər isə nöqsanətə rəf edilmək [aradan qaldırılmaq] şərtilə davam etdirilməlidir.

Bu iki şərt üzrə seçilmiş olacaq zat isə

burasını nəzərdə tutmalıdır ki, fırtına içindən və daşlar arasından Fətəli xan həzrətləri tərəfindən salamatlıqla keçirilmiş olan gəmimiz bu gün nisbət etibarlı ilə sükun [sakit] bir dəniz içində üzməkdə olmaqla bugün-sabah təkrar qopmaq ehtimalı meydanda olan fırtına qorxusundan tamamilə təmin edilmiş deyildir. Ona görə, bu sakitlikdən əcələ ilə layiqincə istifadə edib də gəmimizi bir hala salmalıdır ki, dedikcə möhkəm və mətin olub, fırtına dalğalarının hücumlarından və suiçi daşlarına toxunmaq təhlükəsindən əsla qorxmasın. Böylə ki, gəmi əhlinin – ki vətən övladından muraddır – idarəni sahibi-iqtidar və təcrübəkar bir əldə görüb də Sədi əleyhirrəhmənin ağzı ilə:

“Çe bak əz möuce bəhr anra
Ke darəd Nuh kəştiban!”

- deyəcək qədər etimad və əmniyyəti olsun.

Hacıbəyli Üzeyir

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

12-inci iclas

(keçən nömrədən mabə'd)

Sədr - Növbədəki məsələ Hərbiyyə Nəzarətinin məvəqeyi-məmuryyətlərinə [ştatlarına] verilən isimlər barəsindəki qanun layihəsidir.

Söz Qara bəy Qarabəyovundur. Bir də ərz etməliyəm ki, Hərbiyyə nazirimiz həyatının qismi-ə'zəmini [böyük hissəsini]

Rusiya daxilində keçirdiyindən və məruzədə bir çox xüsusi is[ti]lahlar [terminlər] olduğundan, onları türkcə deməyə qadir deyildir. Ona görə özü rica edir, mən də öz tərəfimizdən təvəqqe edirəm bugünlüyə istisna olaraq izin verəsiniz mətləbini rusca söyləsin. Çünki mətləb əhəmiyyətlidir və türk dilində mühüm mətləbləri izah etməməyəcəkdir.

Səslər - Qəbuldur, qəbuldur!

Qarabəyov (ittihad) - Bir neçə gündən bəri Hərbiyyə Nəzarətinin büdcəsinə Müdafiyyə-milliyə komissiyasında hər bir təfsilatı ilə baxılmışdır. Lakin burada hər bir məsələ söylənilməz; çünki əsgərə dair məsələlər açıq məclisdə müzakirə edilməz. Yalnız nümunə olaraq dəvairdəki [şöbələrdəki] qulluqçuların miqdarı ilə alacaqları maaş söylənə bilər. *(Oxuyur)*

Azərbaycan Cümhuriyyəsi Hərbiyyə müdiriyyəti dairələr və əsgəri kütlələr təşkilatı layihəsinə cədvəl

- 1) Hərbiyyə Nəzarəti və Ordu dairəsi rəisi (general-kvartirmeyster) dairəsi heyəti;
- 2) Ordu dairəsində təhərrri [axtarış] və tədqiqat şöbəsi;
- 3) Ərkani-hərbiyyəyi-ümumiyyə rəisi dairəsi heyəti;
- 4) Ərkani-hərbiyyəyi-ümumiyyədə müxabirat [rabitə] şöbəsi;
- 5) Hərbiyyə Nəzarətində idarə və ləvazim [təsərrüfat] müdiriyyəti;
- 6) Hərbiyyə Nəzarətində mühüm mətləblər və cəbbəxana dairəsi;
- 7) Ərkani-hərbiyyədə istehkam şöbəsi;
- 8) Ərkani-hərbiyyədə topoqrafiya şöbəsi;
- 9) Hərbiyyə Nəzarətində Divani-hərb

[Hərbi məhkəmə] heyəti;

10) Azərbaycan Divani-hərbi heyəti və onun Müddəyi-Ümumi nəzarəti [Prokurorluq nəzarəti];

11) Azərbaycan Cümhuriyyətinin Sıhhiyyəyi-hərbiyyə şöbəsi;

12) Gəncədə Hərbiyyə xəstəxanası heyəti;

13) Hərbiyyə baytariyyə şöbəsi;

14) Dəmiryollar və sular üzərində əsgərlər sövq edici müdiriyyət heyəti;

15) Gəncədə Məktəbi-hərbiyyə heyəti;

16) Mərkəz komandanlığın heyəti (məhəlli briqada);

17) Zirehli qatar heyəti;

18) Gəncədə mərkəz komandanlığı heyəti;

19) Süvari firqə qərargahı heyəti (süvari diviziyası);

20) Azərbaycan dörd yüzlü süvari alayının heyəti;

21) Mühüməti-nariyyə və carihə [odlu və soyuq silahlar] emalatxanası heyəti;

22) Mühüməti-nariyyə və carihə deposu heyəti;

23) Topçu briqada müdiriyyəti heyəti (Qolordu);

24) Xəfif üç batareyalı və obus (qalubiç) iki batareyalı topçu firqəsi [diviziyası] heyəti;

25) Üç batareyalı cəbəl firqəsi [dağ diviziyası] heyəti;

26) İki batareyalı süvari topçu firqəsi heyəti;

27) Dörd toplu xəfif batareya heyəti;

28) Dörd toplu obus batareya heyəti;

29) Dörd toplu cəbəl batareyası heyəti;

30) Dörd toplu süvari batareyası heyəti;

31) Topçu firqəsi parkı heyəti;

32) Xəfif topçu parkı heyəti;

33) Dörd toplu cəbəl batareyası parkı heyəti;

34) Piyada firqə ərkanının [piyada diviziyası qərargahının] heyəti;

35) Azərbaycanda üçüncü qisimdən iaşə deposu heyəti;

36) Azərbaycanda üçüncü qisimdən iaşə maqazini heyəti;

37) Avtoqisim şöbəsi;

38) Üç taborlu piyada alayı heyəti.

İmzalar: Komisyona sədri general-leytenant Şıxlinski. Üzvlər: general-mayor Qacar, general-mayor Tlexas, miralay [polkovnik] Ağalarov, miralay Qacar, minbaşı [mayor] Vəkilov.

Komisyonda iştirak edənlər: miralay Səlimov, miralay Serebrenikov, ərkani-hərb [qərargah] rəisi: Səlimov.

(Məmurların miqdarı və maaşları dəxi oxunmuşdur.) Bunların həpsini nümunə üçün söylədim. Çünki qədarını söyləmək lazım deyildir. Ancaq idarələri zikr etdim. Bizim komissiya təklif edir ki, Hərbiyyə Nəzarətinin büdcəsi böylə qəbul edilsin. (Çünki Nəzarətin büdcəsinə hökumət və komissiya əlavə olaraq bir çox məmurların maaşını daha artıq təyin etməyi lazım bilməmişdir.) Bu idarələr gözəlcəsinə tərtib verilmişdir. Artıq adam və artıq xərc yoxdur. Əsgəri iş mühüm bir işdir. Bu xüsusdə biz fədakarlıq edib xərcdən qaçmamalıyıq. İnşallah, işimiz gəldikcə yaxşı olar. Komissiyamız bu layihənin qəbulunu təklif edir.

Sədr - Söz Hərbiyyə naziri Səməd bəy Mehmandarovundur.

Mehmandarov - (Ümumi, şiddətli və sürəkli alqışlarla istiqbal olunaraq [qarşılanaraq] kürsüyi-xitabətə gəlir və rus dilində şu nitqi irad edir. Nitqi gələcək nömrədə veriləcəkdir.)

Sədr – Söz Musa bəy Rəfiyevindir.

Rəfiyev (Müsəvat) - Möhtərəm məbuslar! Mən Müdafiəyi-Milliyə komissiyası [Milli Müdafiə komissiyası] sədri olmaq həsəbi [səbəbi] ilə bu barədə bir neçə söz demək istəyirəm. Sizə məlumdur ki, biz Azərbaycan türkləri əsgəri vəzifədən kənardə qalmışıq. İndi övza [vəziyyət] bizi əsgəri işə qarışmağa və əsgər düzəltməyə məcbur etdi və məlumdur ki, bu işə nə qədər pis bir zamanda başladıq. Hər tərəfdə vuruşma, pozğunluq, hərc-mərc, əlbəttə, böylə zamanda çox nöqsanlar olar. Əsgər işini biz əvvəlcə türk qardaşlarımızı həvalə etmişdik ki, bizim üçün əsgəri qüvvə təşkil etsinlər. Biz heç vaxt türklərin xidmətini unutmarız və təşəkkür edirik. Hərgah, əsudə bir zaman olsaydı, bu işləri müntəzəm bir surətdə əmələ gətirmək mümkün idi. Deyirlər ki, türklər gedərkən hər bir şeyi başına buraxıb getdilər. Məlumdur ki, 10-15 il müddətində evindən ayrı düşmüş əsgər yerindən tərpendiyi zaman böylə şeylər gözləmək olar. Türklərin bu nöqsanları bizim onlara olan təşəkküratımızı azalda bilməz. (Mərkəzdən alqış) Bir də onu deyirəm ki, müfəttislər [fitnəkarlar] ara qarışdırıb xələl qatmaq məqsədilə hərbiyyə işlərimiz barəsində danışırlar ki, guya komanda türk dilində deyil, rus dilindədir, əsgərlərə pis baxırlar və sairə. Bunların hamısı iftiradır.

Komanda türk dilindədir. Əsgəri işlərimiz öz yolu ilə gedir. Bu iş bizdə təzə ol-

duğuna görə təcrübəmizin azlığından, əlbəttə, nöqsan olacaqdır. Amma yenə təkrar edirəm ki, əsgəri işlərimiz düz yol ilə gedir və gedəcəkdir. Əminiz ki, az bir zamanda özümüzü daxilə və xaricdə müdafiə və mühafizə etmək üçün lazımı qədər əsgəri qüvvəmiz olacaqdır. (Alqış)

Sədr - Söz Aslan bəy Səfikürdlünüdür.

Səfikürdlü (sosialist) - Həzərat! Bilirsiniz ki, hər bir yerdə, hər bir əhali arasında yeni ordu təşkil edildikdə qüsurlar olubdur. Köhnə hökumət dövründə əsgəri işlərimizdə nöqsanımız olduğu doğrudur. Fəqət, Hərbiyyə naziri iş başına gələndən sonra o qüsurları rədd etmişdir. Gündən-günə əsgərlərimizin eyni açıldı. Əsgəri işlərimizin fəna bir halda olduğunu nazirimiz əhalidən gizlətməyir. Heç bir millətdə görünməmişdir ki, əsgərlikdən qaçanlar öz başları ilə geri qayıdaraq orduya daxil olsunlar. Amma bizdə əsgərlikdən qaçanların ədədi azalmaqla bərabər, qaçanlar da qayıtmaqdadırlar. Bu, öz hüququnu anlamaq məsələsidir. Doğrudur, irəli [qabaqlar] əsgər arasında aclıq var idi. İndi isə çörək, çay və qənd verilir, hətta nazir həzrətləri buyurdular ki, xəstəlik olmamaq üçün qızdırmalı yerlərdə qənd payları artırılmışdır. Camaat bunları görüb anlayır. Əhali anlamışdır ki, öz hüququnu ancaq silahla saxlaya bilər. Odur ki, əsgərlikdən qaçanı döyüb əzirlər. Bir millət öz cümhuriyyət və istiqlalıyyətini müdafiə üçün cidası (süngüsü), cavan əsgərləri, inqilabçıları olmalıdır, nəinki tək bir əsgərlər, bəlkə istiqlalını müdafiə etmək istəyən bütün millət silaha sarılmalıdır. Ələlxüsus, indiki zamanda ki, nəinki xaricdən, nəinki denikinlər, hətta içimizdə də qara qüvvələr var ki, bizi hər zaman

yıxıb, puç etmək istəyirlər. *(Soldan və mərkəzdən alqış. Səslər - Doğrudur, qəhr olsunlar, rədd olsun xainlər!)* Əsgəri işlərimiz haqqında təqdim olunan layihədə komissiya dediyi kimi artıq bir şey yoxdur. Əsgəri məmurlara lazımı miqdarda məvacib verməlidir. Artıq da vermək lazım gəlsə, verməlidir. Veriləcəkdir də. Bunların həpsinə razıyıq, amma bir təvəqqe-miz var. Bu pullar millət xəzinəsində millətdən məşəqqətlə qəpik-qəpik yığılmış pullardır. Bu pulları da millətin öz oğullarına sərf etməlidirlər. Kəndçilərdən qəpik-qəpik yığılmış pulları sərf etdikdə qənaət etməlidir.

Sosialistlər fraksiyası tərəfindən deyirəm ki, namuslu, qeyrətli və şücaətli zabit və əsgərlərimizdən ötrü hər nə lazım olsa, verəcəyiz. *(Şiddətli alqışlar)*

Səslər *(Mərkəzdən)* - Yaşasın sosialistlərimiz!

Layihə səsə qoyularaq müttəhidülray [yekdilliklə] qəbul olunur və Hərbiyyə naziri həzrətləri salondan getdikdə gurultulu alqışla təşyi olunur [yola salınır].

(bitdi)

SÜLH ƏTRAFINDA

Böyükada müşavirəsi

Havas acentəliyi təsdiq edir ki, Amerika heyəti Böyükada konfransı haqqındakı Vilson təklifinin mə'qul [ağlabatan] olduğuna əmindir.

Böyükada konfransının dəvət edilməsi səbəblərindən biri də Müttəfiqlər tərəfindən Rusiyaya verilən və qaytarılma-

sı bolşeviklər tərəfindən rədd edilən böyük məbləğlərin geri alınmasını təmin etmək arzusudur. Rusiyanın borcunu boy-nuna almaq müzakirə ediləcək məsələlərdən ümdəsidir.

Gürcü heyəti-mürəxxəsəsi

Tiflisdə olan İngiltərə heyəti Gürcüstan Hökumətinin Xariciyyə nazirinə böylə məlumat göndərmişdir: *“Parisə Sülh Konfransına gedən Gürcüstan heyəti-mürəxxəsəsinin [nümayəndə heyətinin] hal-hazırda harada olması barəsindəki sualınıza xəbər verirəm ki, [Nikolay] Çxeidze və [İrakli] Sereteli İstanbuldan Parisə əzimat etmişlərdir [yola düşmüşlər]. Heyəti-mürəxxəsənin qalan hissəsi hələ İstanbuldadır.”*

İran ermənilərinin heyəti-mürəxxəsəsi

Paris Sülh Konfransına İran erməniləri tərəfindən Avanes-xan Masbalyan və Mikael Varandiyan intixab edilmişlərdir [seçilmişdir].

Sülh Konfransı komissiyalarında

“Tayms” qəzetəsinin siyasi müxbiri [müxbiri] Parisdən xəbər verir ki, Sülh Konfransının heyəti-rüəsası [rəyasət heyəti] Sülh Konfransı komissarları işinin mümkün qədəri tezliklə irəli getməsi məsələsi ilə məşğuldur. Ancaq bir tək Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] komissiyası öz vəzifəsini ifa etmişdir. Fəhlə məsələsinə baxan komissiya Brays tərəfindən təqdim olunan layihəyə baxmamışdır. Liman, su yolları və müharibə məsuliyyətinə baxan komissiya başqa komissiyalar təşkil etməklə məşğuldur.

Lloyd Corc

Klemansonun indiki halına görə Lloyd Corc təcili surətdə Parisə dəvət edilmişdir. Bu günlərdə Lloyd Corc Londondan əzimat edəcəkdir [yola düşəcəkdir]. Klemansonun bilmərrə [tamamilə] konfrans işlərindən əl çəkməyəcəyinə ümid vardır. Konfransı idarə etmək İngiltərə nazirinə tapşırılaçaq olarsa da Klemanso rəxtxabda da [yorğan-döşəkdə də] olsa, konfrans işlərində bir qədər iştirak edəcəkdir.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Amerikanın Almaniyaya borc verməsi

Berlin qəzetələri yazırlar ki, Parisdə nəşr olan “Tan” qəzetəsinin məlumatına görə, Amerika Hökuməti Almaniyanın Amerikada müsadirə edilmiş əmvalı rəh-nində [mallarının girovunda] olaraq Almaniyaya ərzaq şeyləri və xammallar almaq üçün milyardlarca borc verə biləcəyi təklifini etmişdir. Fransa qəzetəsi Amerikanın bu təklifinə Fransa mənafeyinə xələl və Müttəfiqlərin qalibiyətini təhdid kimi baxır.

Ukraynada

Fevralın 23-ündə Çerniqovdan xəbər verirlər ki, Ukrayna əsgərləri Korosteni işğal etdiklərinə görə, Volınsk quberniyasında kəndlilərin və fəhlələrin üsyanı gəldikcə şiddət etməkdədir. Petlyura tərəfindən göndərilən cəza dəstələri üsyanı daha da şiddətləndirirlər. Petlyura dəstələri kəndliləri qarət edib nizamsızlığa bais olurlar.

Poznan hadisələri

General Düpon Berlindən Varşavaya

varid olub Varşavada olan Almaniya heyətinə Poznan hadisələri haqqında məlumat vermişdir. General Düpon sərhəd qoyulmasından ötrü mütarikə şəraitinin [atəşkəs şərtlərinin] ifasına nəzarət yetirmək üçün müvəqqətdən Poznanda olacaqdır. Bu sərhəddən Almaniya əsgərləri keçməməlidirlər. Lakin Polşadan verilən məlumatlarda almanların bu tərəfdən hücum etdiyi göstərilir.

Qafqaziyada

Bolşevik Mətbuat Bürosu xəbər verir ki, Pyatiqorskdan gələn bir nəfər bolşevikin rəvayətinə görə, kazaklar min nəfərlik bir əsgəri dəstəyə və bir dənə uzaqvuran topa malikdirlər. Svyatoy Krestdən qəti-əlaqə etmiş [əlaqəsi kəsilmiş] və dörd günlük azuqəsi olan bolşevik qoşunları Proxladnı istasyonuna qədər geri çəkilməyə məcbur olmuşdur. Petrovskda səpmə yataq və ispanka xəstəliyi hökmfərmədir [hökm sürməkdədir]. Əsirlərin rəvayətinə görə, kazak ordusu çılpaq, ac və müharibədən yorulmuşlardır.

Klemansonun səhhətinə dair

- Həkimlər deyirlər ki, hərçənd Klemansonun yarası çox xətrəli [təhlükəli] idi isə də, fəqət əhvalı yaxşıdır. Şimdi anlaşılr ki, güllə ürəyinin yuxarı hissəsinə toxunmuşdur.

- Klemansonun yaralanması münasibətilə göndərilən teleqraflar cümləsində ingilis sosialistlərinin teleqrafı da vardır. Bundan əlavə, İtaliya kralı Klemansoya bu məzmununda bir teleqraf göndərmişdir:

“Zati-alilərinizə edilən sui-qəsdəndən dolayı fövqəladə mütəəssir oldum. Tez-

liklə səhhətyab olmanızı [sağalmanızı] arzu edirəm.”

Eysnerin qətlinə dair

Eysnerin qətli Münxendə böyük həyəcana səbəb olmuşdur. Bu münasibətlə böyük qəzetə idarələri qarşısında nümayişlər qurulmuşdur. Eysner Berndə qayət cəsarətli bir nitq söylədikdən sonra böylə faciəli surətdə qətl ediləcəyini gözləyirdi. O Almaniyada Müttəfiqlər əsirləri ilə fəna müamilə edildiyini söyləyərək, Almaniyanı məsul hesab etmişdir. Eysner nitqinin axırında demişdi: “Mən bu nitqi irad etməklə özümə edam cəzasını imza etmişəm.” Eysnerin qətli ilə Almaniyanın bir çox yerlərində həyəcan artır və anarxistlərə bolşeviklərlə bir yerdə çalışmağa meydan açılır.

- Peştdə polis ilə bolşeviklər arasında müsadimə [toqquşma] vəqə olmuşdur. 4 nəfər ölmüş və 20 nəfər yaralanmışdır. Bütün əhali həyəcan içindədir. Bolşeviklər Parlamana hücum edərək hökuməti istefaya məcbur etmək fikrində olmuşlardır. Parlamana gedən küçələr qoşun və polis nəfəratı ilə işğal edilmişdir.

- Almaniya Məclisi-Müəssisəni iclasında Şeydeman məlum etmişdir ki, Münxendə qanlı vətəndaş müharibəsi gedir.

Leninin əmri

Petroqrad qəzetələri Leninin bəyan-naməsini elan edirlər. Lenin Almaniya, Avstriya, Lehistan [Polşa] və Finlanda bolşeviklərinə müraciətlə onları gələcəkdə in'iqad edəcək [keçiriləcək] bolşevik qu-

rultayına dəvət edir.

- Petroqradda olan bütün Çin bolşeviklərinin başçısı və onların diktatoru bir çox cinayətlərdə ittihamla qətl edilmişdir.

Bükreşdə bolşevizm

Bükreşdə olan işsiz əmələ [fəhlə] və bolşeviklərin iclasında qərar verilmişdir ki, bilatəxir [dərhal] bütün əmələlər silahlandırılınsınlar. Bu qətnamədən sonra 300 bolşevik idarəyə gəlib də oranı talan etmək istəmişlərdir. Bu kütləni polis və qoşunlar qarşılamişlardır. Evlərdən atılan güllə ilə iki polis nəfəri qətl edilmişdir. Hökumət qoşunları pulemyot atəşi açıb, sonra iş ciddi müsadiməyə müncər olmuşdur [toqquşmaya çevrilmişdir]. 4 polis nəfəri ölüb, 17 nəfər də yaralanmışdır. Nümayişçilərdən 68 adam yaralanmışdır. Bolşeviklər ümumiyyətlə həbsə alınırlar.

Almaniyada

Almaniya Avstriya Xariciyyə naziri Bauer fevralın 22-sində Vyadan Veymara varid olmuşdur [getmişdir] ki, Avstriyanın Almaniya mülhəq olması [birləşməsi] barəsində qəti surətdə danışıqda bulunsun. Qəzetələr yazırlar ki, Avstriyanın almanlarla məskun qismi siyasi cəhətdən Almaniya ilə birləşdikdən sonra bu iki qitə bir böyük hail [sədd, maneə] rolu oynayacaqdır.

QƏZETƏLƏRDƏN

Vladıqafqazda

Vladıqafqazda zabitlər və 45 yaşına qədər hamı əsgəri xidmətçilər xidmətə

dəvət edirlər. Hər bir xidmətə gələn, müharibə zamanında harada xidmət etdiyi və inqilab əsnasında nə ilə məşğul olduğu barəsində məlumat verməlidir.

Dar ağacları

Tersk oblastından gələnlərin rəvayətinə görə, Könüllü ordu dəstələri işğal etdikləri osetin kəndlərində bir çox bolşevikləri və bolşeviklərə həddən [artıq] rəğbət göstərənləri asmışlardır. Vladıqafqaz meydanında dar ağacı qurulmuşdur. Vladıqafqaz şəhərinin sabiq komissarı Sorokin asılmışdır. Vladıqafqazda axtarış və həbs davam edir.

Bryanskinin işğalı

Kaspiyski dəniz kənarında vəqə Bryanski şəhəri general Denikin ordusu tərəfindən işğal edilmişdir. Bolşevik qüvvələri qətiyyənlə [qəti surətdə] pərişan edilmişdir.

VÜKƏLA ŞURASINDA [NAZİRLƏR KABİNETİNDƏ]

- Ticarət və Sənaye nazirinin təcili məxaricat üçün 200000 rublə təxsis [ayrılması] barəsindəki məruzəsindən sonra qətl edilmişdir [qərara alınmışdır]:

Hökumət ixtiyarındakı 20 milyon fondan Ticarət və Sənaye Nəzarətinə 200000 rublə buraxılınsın. Fəqət işbu məbləğ hökumətin əvvəl şubat qərarı üzrə sərf edilməlidir.

- Xariciyyə Nəzarətinin miralay [polkovnik] Qarqalelini Azərbaycan Hökuməti nəzdində Gürcüstan nümayəndə[sij] (ataşə) qəbulu haqqındakı məruzəsin-

dən sonra qətl edilmişdir ki:

Mümaileyh Qarqalelini Gürcüstan nümayəndəsi indində [nəzdində] hərbi attaşəliyə qəbul etməli.

- Rəisi-vükəla[nın] [Baş nazirin] Gürcüstan və Ermənistanla bərabər Zaqafqaziya bonu buraxmaq haqqındakı məruzəsindən sonra qətl edilmişdir:

Maliyyə Nəzarətinə tapşırılsın ki, bu barədə öz nəzəriyyatını Şurayi-Vükəlaya [Nazirlər Kabinetinə] təqdim etsin.

- Hərbiyyə nazirinin əsgərliyə alınacaq olan əşxas [şəxslər] barəsindəki məruzəsindən sonra qətl edilmişdir:

Hərbiyyə nazirinin layihəsini təsvib etməklə [bəyənməklə] ona tapşırılsın ki, qanun layihəsi[ni] surəti ilə Məclisi-Məbusana idxal etsin.

- Hərbiyyə nazirinin təsis ediləcək hərbiyyə müəssisələri və onun xidmətçiləri barəsindəki məruzəsindən sonra qətl edilmişdir:

Hərbiyyə nazirinin məruzəsini təsvib etməklə ona tapşırılmalı ki, lazım olacaq təbəddülat [dəyişiklik] ilə təsdiq üçün Məclisi-Məbusana təqdim etsin.

- Hərbiyyə nazirinin at səfərbərliyi barəsindəki məruzəsindən sonra qətl edilmişdir: Hərbiyyə nazirinə tapşırılsın ki, at yığmaq qanununu təcdid etdirdin [yeniləsin].

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Məsai Nəzarətində

Məsai [əmək] Nəzarəti Tağıyev fabri-kası müdirlərinə müraciətən məlum etmişdir ki, Nəzarətdə alınan məlumata

görə, fabrika müdiriyyəti fəhlələri külliyyətli surətdə xidmətdən əzl [kənar] edir. Nəzarət müdiriyyətə elam etmişdir [bildirmişdir] ki, fabrikanın halı xüsusi sənaye komissiyonu tərəfindən təhqiq edilməyə-nədək fəhlələri çıxarmaq olmayacaqdır.

Dövlət Müfəttişlikdə

Dövlət Müfəttiş Həsənzadə həzrətlərinin məlumatına görə, Ərzaq Nəzarəti ilə İran, Orta Asiya ilə ticarət və sənaye müəssisəsi miyanında əqd edilən [arasında bağlanan] müqavilənamələr rüsum vergisi qaydası ilə aparılmışdır. Habelə, Azovski-Donski Kommerçeski Bank ilə də əlaqə də müşahidə olunmuşdur. Dövlət Müfəttiş bu barədə Maliyyə Nəzarətinə məlumat vermişdir.

Dövlət Müfəttişliyində

Dövlət Müfəttişliyi Nəzarətini idarə edən Əliağa Həsənzadə cənabları Maliyyə Nəzarətinə müraciətlə təvəqqe etmişdir ümumi təqaüd nizamnaməsi ilə bərabər, eyni zamanda Cümhuriyyətin hökumət müəssisələrində xidmətdən çıxan əşxas [şəxslər] üçün təqaüd müavinəti haqqında da müvəqqət qanunlar hazırlayaraq təsdiq üçün hökumət və Məclisi-Məbusana idxal etsin.

- Dövlət Müfəttişlik naziri Həsənzadə həzrətləri Məclisi-Məbusana idxal etmək üçün müfəttişlik və təftişata dair qanun layihələri tərtibi ilə məşğuldur.

- Dövlət Müfəttiş əmri mövcubincə [əmrinə əsasən] Ərzaq Nəzarətinin hesabat, nəqdiyyə, ərzaq, mühimmat və qeyrə əhvalını təhqiq etmək üçün göndərilən komissiya öz işini bitirmişdir. Ən yaxın zamanda komissiya məruzə verəcəkdir.

Məsai Nəzarətində

Baş Fabrika müfəttişi Məsai Nəzarətinə müraciətən məlum etmişdir ki, hal-hazırda yeni müştərək [kollektiv] müqavilənamə tərtibinə başlanmışdır. Bundan ötrü Müfəttişlik nümayəndələrinə Məsai Nəzarətinin fəhlə məsələsindən ötrü məlumat lazımdır. Müfəttiş Nəzarətdən isticvabda bulunmuşdur [soruşmuşdur] ki, Nəzarət Ticarət və Sənaye Nəzarəti ilə bərabər Müfəttişlik nümayəndələrinin müşavirəsini dəvət etmək fikri varmı?

- Məsai Nəzarəti Ərzaq Nəzarətinə müraciətən məlum etmişdir ki, Tağıyev fabrikanı qulluqçuları Məsai Nəzarətinə müraciətən özlərindən ötrü bəzzaziyyə malı [arşın malı, parça] istəmişdir. Nazir həzrətləri özünün fabrikaya səfəri əsnasında fəhlələrin fəna halını gördüyünü daha məlum etmişdir. Nəzarət rica etmişdir ki, fəhlələrə mal buraxılsın.

XƏSARƏTİMİZİ KİM GÖSTƏRƏCƏKDİR?

Qəzetələrdən məlum olduğu üzrə, Lehistan (Polşa) əhalisinə müharibədən 25 milyard zərər və ziyan dəymişdir. Bu məlumatı dürüst və müəyyən qılmaq üçün Lehistanın yeni hökuməti artıq zəhmətlər sərf edib, mətlub [tələb olunan] vaxtdan da bir az irəli hazır edərmişdir. Mətlub vaxt indi Parijdə davam edən Sülh Konfransının in'iqadı [yığıldığı, baş tutduğu] günlərindən ibarətdir. Əcəba Lehistan xəsarəti ilə Sülh Konfransının nə əlaqə və rəbitəsi ola biləcəkdir?

Siyasi məsələlərlə əlaqədar olan zəvat [şəxslər] bunu anlamışlar ki, Sülh Konfransında millətlərin hesabına baxılacaqdır, kimin alacaqlı və kimin verəcəkli olduğu aşkar ediləcəkdir. Bunu hamıdan artıq sabiq Rusiya imperatorluğundan ayrılıb da bu gün özlərinə istiqlalyyət kəsb edər [qazana] bilmiş millətlər düşünür ki, bir atanın övladı yek-digərindən [bir-birindən] ayrıldığı əsnada atanın tamam varidatı ilə bərabər, ümum məsarifi və borcuna da varisdirlər. Hər kəsin öhdəsinə bir qədər vəresə düşəcəkdirsə, bir qədəq də borc ədası düşəcəkdir. Odur ki, qoçaq lehlər bunu hamıdan qabaq anlamışlar ki, Rusiyadan ayrıldıqları üçün Rusiyanın köhnə illərdə yaxud müharibə əsnasında Yevropadan aldığı düyünü-ümumiyyədən [ümumi borcdan] bir pay da Lehistan düşəcəkdir. Bu payın miqdarını Sülh Konfransı müəyyən qılacaqdır. Hərgah burada olmasa, Rusiyadan ayrılmış hamı qardaşlar bir gün sair bir məkəndə məcburən hesaba oturub da kimin nə qədər alacaqlı və verəcəkli düşəlgəsini müəyyən qılmalıdır. İştə həman bu düşəlgə fəqərəsi [məsələsi] Lehistan siyasiyyununu [siyasətçilərini] hamıdan qabaq təşvişə salmışdır. Bunlar düşündülər ki, Lehistanın verəcəyi müqabilində bir alacağı da vardır. Bu alacaq lehlilərin müharibə əsnasındakı düçar olduqları xəsarət və ziyanlardan ibarətdir ki, bunun da mükəmməl siyahıları tutulub ortalığa çıxmışdır.

zərdə tutaraq kamali-sürətlə işləyib, siyahıları vaxtından da bir qədər irəli hazır edər bilmişlər. Xəsarətin miqdarı 25 milyard olmuşdur. Konfransa gedən Lehistan vəkilləri bu siyahıları ciblərinə qoyub kamali-təmkinlə Fransaya azim olmuşlardır [yola düşmüşlər]. Söz yoxdur ki, konfransda Lehistan məsələsi müzakirə olunduğu halda həman siyahılar ciblərdən çıxarılıb məclisə tədqim ediləcəkdir. Bizim də vəkillərimiz konfransa göndərilmişdir. Amma çifayda [təəssüf ki] Azərbaycan məsələsi müzakirəyə qonulduğu əsnada vəkillərimizin ciblərindən xəsarət siyahıları çıxmayacaqdır. Zira bunların tərtibi üçün heç də tədarük görülməmişdir. Əcəba müharibə əsnasında yaxud bolşeviklər[in] bizə qarşı qiyamından Azərbaycan əhalisi xəsarətə məruz olmamışdır-mı? Bakının Mart hadisəti, Şirvanın tarümari, Qarabağ kəndlərinin məhv və nəbud [yox] olması, Lənkəranın indiyə qədər davam edən zəlaləti kim bilir neçə milyardlıq bir xəsarətdir? Bunu bizim vəkillərdən soruşan olarsa, nə cavab verəcəklər əcəba? Təxminən cavab versələr qəbul olacaqdır-mı? Cavab verməyib də sakitcə dayansalar bu da gülünc bir haldır ki, dərdimizə çarə yapmayacaqdır. İştə bu məlumata vaxtında diqqət olunmadı. Vəkillərimizin də buna dair deyər biləcək bir şeyləri varsa, o da ümumi ibarələrdən məxuzdur [götürülmüşdür]. Lakin bununla öhdəmizə düşər biləcək borclardan özümüzü kənara çəkər bilməyəcəyiz. Bizdən hesab istəyəcəklər. Rus borcunun bir qədərini, bəlkə ən böyüyünü də Zaqafqaz cümhuriyyətləri arasında Azərbaycana həvalə edəcəklər.

Bundan əlavə, bəzi rusların təsəvvü-

Bundan əlavə, bəzi rusların təsəvvü-

rüncə sabiq rus hökumətinin Azərbaycanda buraxdığı bir çox şeyləri, əmlakimütəhərrikəni [daşınan əmlak] rus hökumətinə qaytarmalıdır. Söz yoxdur ki, rusların bu təklifi bizdən əlavə gürcü və erməni qonşularımızın da boynuna gəlir. Bunun müqabilində bizim də ruslardan bir şey tələb etməyə haqqımız varmı? Əlbəttə vardır. İngilis komandası Bakıya daxil olar-olmaz dəf'ətən [dərhal] bir kontrol idarəsi tərtib etdi ki, türklərin Bakıya hücumu əsnasında əhalinin nə kimi xəsarətə düçar olduqlarını və bunun miqdarını müəyyən etsin. Bu idarə ciddi çalışıb vəzifəsini bitirməkdədir. Əcəba bu xəsarətin müqabili kimdən alınib sahiblərinə veriləcəkdir? Komandanın verdiyi izahatdan anlaşılır ki, bu zərərlərin hamısı Osmanlı hökumətindən tələb olunacaqdır. Böylə olan surətdə ədalət bunu tələb edir ki, Mart hadisəsinin də xəsarəti indiki rus hökuməti bolşeviklərdən tələb olunsun. Zira sentyabr zərərlərini Osmanlı qoşunu törətdiyi kimi, mart xəsarətini də bolşevik qoşunu törətmişdir. Osmanlı hökuməti dəyişdi, “İttihad və Tərəqqi” ləğv olundu, yeni fikirli yeni bir hökumət gəldi. Bainhəmə [bununla belə] tələbat ləğv olunmayı, yeni hökumətdən tələb olunur – ki böylə olarsa – qoy Rusiyanın bugünkü bolşevik hökuməti dəyişsin yaxud dəyişməsin, bizim də tələbat ləğv oluna bilməz. Zərərdidələrin haqqı özlərininki kimi özlərinə çatsın.

Xülasə, bundan artıq sübuta ehtiyac yoxdur ki, borc məsələsində bizi də məhşər ayağına çəkəcəklər. Bunun müqabilində bizə də kimlərin borclu qalmasını indidən dəlil və sübutla müəyyən edə-

lim, məhşər günü hesab verəlim. Zənimcə, Azərbaycan Hökuməti bu məsələni başlı-başına buraxmayıb, gec də olsa işə şüru etməlidir [başlamalıdır]. Tamam Azərbaycanda zərərdidələrin siyahıları düzgüncə bir üsul ilə tutulsun, hazır olsun, alacaqlı qarımızı döydüyü halda onun bizə verəcəyini də göstərəlim. Bəlkə borcumuzun bir qədərindən azad ola bilək.

Fərhad Ağazadə

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Bələdiyyə İdarəsində

Daxiliyyə naziri Bələdiyyə İdarəsinə müraciətən məlum etmişdir ki, Bakıda əxzi-əsgər rəyasəti [əsgərliyə çağırış idarəsi] olmadığından əxzi-əsgər işləri bir qədər layiqincə getməmişdir. Buna görə də müvəqqəti bir əxzi-əsgərlik təşkil etməlidir ki, müvəqqəti olaraq əxzi-əsgər rəyasəti qanunlarına tabe olsun. İşbu rəyasət sədarət[in]ə [sədrliyinə] müvəqqəti olaraq Daxiliyyə naziri həzrətləri Baş ərkanihərb [Baş qərargah] zabiti Kalosovskini təyin etmişdir. Əzalığa [üzvlüyə] isə Nəzarət tərəfindən bunlar göstərilmişlər: Bələdiyyə İdarəsi nümayəndəsi, Bakı qəza əxzi-əsgər rəisi və Müfəttişlik nümayəndəsi.

Dəftərxana xidmətçiliyinə Bələdiyyə İdarəsindən və yaxud başqa sabiq idarələrindən qeyri-rəsmi surətdə dəvət etmək mümkün olacaqdır. İşbu məsələdən ötrü hələlik peşin [nəğd; qabaqcadan] surəti ilə 5 min rublə Bələdiyyə rəisinə göndərilmişdir.

Fəhlələrin hali

Bu günlərdə Azərbaycan Parlamanı Fəhlə komissiyası üzvü Cavad bəy Məlik-Yeqanov Balaxanı mədən dairəsini gəzmiş və fəhlələrin halını zeyldəki [aşağıdakı] qərar üzrə təsvir edir:

1) Şüşələri sağlam bir kazarmaya mədən dairəsində təsadüf olunmaz.

2) Xəstədən xali [çində xəstə olmayan] bir kazarma yox.

3) Doktor yox kimidir, bulunursa da xəstələri doktora aparacaq bir vəsail-nəqliyyə [nəqliyyat vasitəsi] yoxdur. Mədən sahibləri araba saxlamayırlar. Naxoşları yoldaşları arxalarına alıb doktora aparırlar. Xəstəxanada qətiyyə dərman, əlac olmadığından bu zəhmət də səmərəsiz qalır. Su yoxdur. Borular patladığından fəhlələr buğ (par) suyu içirlər. Bu su çirkli fiçilərdə (boçkalarda) saxlandığı üçün onsuz da şiddətli hökmfərma olan [hökm sürən] müsri [yoluxucu] xəstəliyin daha da güclənmə[sinə] səbəb olacağı şübhəlidir. Bu hallara Məsai Nəzarətinin [Əmək Nazirliyinin] nəzərini cəlb edib, tezliklə bir çarə edilməsini arzu edirik.

İran müsəmirəsi

Şənbə günü martın 1-ində Bakı klubunun yay binasında Bakıdakı İran konsulu Məhəmməd xan Səidülüzərə cənablarının təşəbbüsü ilə “İttihad” mədrəsəsinin biçiz mütəəllimləri nəfinə [kasıb tələbələrini xeyrinə] olaraq İran müsəmirəsi [tamaşası, konserti] tərtib ediləcəkdir. Müsəmirə axşam saat 8 tamamda başlanacaqdır.

Mühazirə

Bu gün fevral[in] 28-i axşam saat 5-

də Binəqədi “Narodni domu”nda [Xalq evində] Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi “Müsəvat” tərəfindən Piri Mürsəlzadə cənabları zavod, mədən komitələri və fəhlə konfransı mövzusunda mühazirə oxuyacaqdır. Ümum əmələ [fəhlə] yoldaşlarının gəlmələri rica olunur.

Tələbələr iclası

Azərbaycanın Bakıdakı müsəlman tələbələri komitəsi öz yoldaşları olan ümum tələbələrə, edadiyyə məzunlarına (abituriyent) elan edir ki, keçən iclasın məbə'di [davamı] olaraq həmin cümə günü şubatın 28-i axşam saat 5-də Realni məktəbin binasında ikinci iclası təyin edilmişdir. Yoldaşlardan rica olunur vaxtında gəlsinlər.

Məhbusların şikayəti

Bakı İstinaf [Apellyasiya] Məhkəməsinin müddəiyi-ümumisi [prokuroru] qubernatora məlum etmişdir ki, məhəlli [yerli] həbsxanalarda məhbuslar onlara verilən xörəklərdən narazıdırlar. Təqsim [bölgü] üzrə aldıkları bir girvənkə çörək onlara kifayət edəcək qədər deyildir. Bundan əlavə, həmin çörək və xörəklər yaxşı deyildir. Müddəiyi-ümumi bugünlərdə özü həbsxanaları gəzdikdə məhbusların şikayətinə baxmış və onları haqlı görmüşdür. Böylə qanunsuzluqdan dolayı həbsxana naçalniki müqəssir edilir. Müddəiyi-ümumi qubernatora müraciətən həbsxanada nizamsızlıq olmasın deyə indidən naçalnikin əzl [işdən kənar] edilməsini rica etmişdir.

- Cümə günü cəmədiyüləvvəl ayının 28-ində 1338 sənəsi (fevralın 28-ində

1919-cu ildə) Hökumət Teatrosunda Hacıbəyli qardaşları müdiriyyətinin aktyorları tərəfindən bu mövsümdə ikinci dəfə olaraq təntənəli bir surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Zülfüqar bəy Hacıbəylinin yazmış olduğu məşhur “Aşıq Qərib” operası 8 pərdədə.

ƏRZAQ İŞLƏRİ

- Bakı Mahal Kəndçilər İttifaqı Ərzaq Nəzarətinə bir məktub göndərərək deyir ki, Bakı uyezdində [qəzasında] olan biçiz [yoxsul] kəndlilərin ərzaq cəhətdən əhvalını yaxşılaşdırmaq və onları kənd möhtəkirlərinin əlindən xilas etməkdən ötrü Bakı Mahal Kəndçilər İttifaqı fevralın 1-dən işə başlamışdır. Buna görə İttifaq İdarəsi Ərzaq Nəzarətindən xahiş edir ki, kəndlərdə nə qədər nüfus [əhali] olduğunu məhəllində [yerində] təhqiq etməkdən ötrü axırıncı dəfə yazılan nüfus siyahısının surətini İttifaq İdarəsinə versin. Ərzaq şeyləri buraxılmasından ötrü kəndlərdən göndərilmiş olan mirski priqavollar [camaat hökmü] təhqiq edilməkdən ötrü Kəndçilər İttifaqına göndərilsin və İttifaq tərəfindən bu barədə şəhadətnaməsi olmayana heç bir şey buraxılmasın. Bundan əlavə, kənd əhalisinə paylanmaqdan ötrü Kəndçilər İttifaqına müəyyən miqdarda ərzaq şeyləri buraxılsın. Bununla belə Kəndçilər İttifaqı vəd edir ki, ərzaq şeylərini kənd əhalisi arasında öz müfəttişi iştirakı ilə təqsim etsin.

- Balıq Vətəgələri İdarəsi Maliyyə Nəzarətinin gömrük şöbəsinə müraciətlə Azərbaycan daxilindən kənara təzə balıq çıxarmaqdan ötrü vətəgə icarədarlarının

hər dəfə icazə almaq üçün Bakıya gəlməkdə nə qədər müşkülət, məxaric və vaxt sərf edildiyini, bununla bərabər bəliqlərin xarab olduğunu təsvir ilə bundan belə məzkur [deyilən] icarədarlara icazəsiz olaraq balıq çıxarılmasına izin verilməsini xahiş etmişdir. Maliyyə Nəzarətinin gömrük şöbəsi Vətəgə İdarəsinin bu məktubu mövcubincə [əsasında] Ərzaq Nəzarətinə müraciət edib məzkur idarənin bu istidasının [xahişinin] qəbul olunmasını xahiş etmişdir. Gömrük şöbəsi burasını da əlavə etmişdir ki, Azərbaycan daxilində hasil olan balıq Azərbaycan əhalisi üçün kifayət qədərdir.

- Ərzaq Nəzarəti Şimali Qafqaziyaya neft verib, əvəzində başqa mallar almaq və Şimali Qafqaziyadan Azərbaycana göndərilən malların qaydaya salınması şəraitini həll etməyi dava vəkili A. K. Yanovskiyyə həvalə etmişdir. Bununla belə Yanovskiyyə təklif edilmişdir ki, əqəllən [ən azı] həftədə bir dəfə ona vagüzar olunan [tapşırılan] işlər haqqında Ərzaq Nəzarətinə məlumat versin.

GÜRCÜSTANDA

Gürcüstanda Müsəlman Şurayi-Millisi
Şurayi-Milli [Milli Şura] sədri Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev Tiflisdən getdiyinə görə, şura fevralın axırlarında heyətirüəsa intixab etmişdir [rəyəsət heyəti seçmişdir]. Ə. M. Nərimanov, müavinləri Ə. H. Qarayev və Ə. B. Bayramov intixab olunmuşlardır. Fevralın 22-də vəqə olan iclasda Gürcüstan müsəlmanlarının ruhani işləri haqqında çoxdan bəri qaldırılmış olan ən mühüm məsələ müzakirə

edilmişdir. Uzun müzakirədən sonra Şurayi-Milli xüsusi bir Ruhani Komissiyası intixab edib, Gürcüstan müsəlmanlarının ruhani işləri haqqında Şurayi-Milli tərəfindən hazırlanan layihəyi-qanuniyyə [qanun layihəsi] Gürcüstan Hökuməti tərəfindən təsdiq edilənə qədər Azərbaycan paytaxtına köçürülmüş olan sabiq Zaqaqaziya ruhani idarələrinin haqq və ixtiyarını məzkur [deyilən] komissiyaya həvalə etmişdir. Xüsusi Ruhani Komissiyasına Axund Molla Məhəmmədhasən Mövlazadə, Molla Neman əfəndi Terequlov, Mirzə Şərif bəy Mirzəyev, doktor Mirzə Saleh Muxtarov, müəllim Sübhanqulov intixab edilmişlərdir.

Axıska cəbhəsində

Axıska cəbhəsində hərəkət edən Xalq qvardiyasının bütün müsəlləh [silahlı] qüvvələrinin Baş ərkani-hərb [Baş qərargah] komandanı general Axmetelov təyin edilmişdir.

İngiltərə ərkani-hərbində

Mayor Sonders Qafqaziyada olan İngiltərə komandanlığının baş ərkani-hərbi namından [adından] “Borba” qəzetəsi idarəsinə böylə bir məktub göndərmişdir:

“Tiflis mətbuatında bu yaxınlarda bir xəbər yazılmışdır ki, Gürcüstan Hökuməti İngiltərə heyətinin rəyi ilə Vladiqafqaz qaçqınlarının Gürcüstana daxil olmasına icazə vermişdir. Biz vəkil edilmiş xəbər verək ki, bu xəbər doğru deyildir. Bu münasibətlə Gürcüstan Hökuməti tərəfindən isticvab olunmuş [sorğuya çəkilmiş] İngiltərə Baş ərkani xəbər vermişdir ki, İngiltərə məmurlarına daxil olan işlər

dairəsində Gürcüstan Hökuməti tərəfindən təklif edilən plan əleyhinə, yəni Mesxetdən qaçanların tərkislah edilmələrinə etiraz yoxdur. Bu adamların Gürcüstana gəlmələri, onlara nəzarət etmək və onları saxlamaq məsuliyyəti ancaq Gürcüstan Hökuməti öhdəsinə düşür.”

Gürcüstan Parlamanı vəkilləri general Forester-Volker nəzdində

“Borba” qəzetəsi yazır ki, Gürcüstan Parlamanının qərarına görə fevralın 21-ində Parlaman heyəti Takaişvili başda olmaq üzrə İngiltərə heyəti sədri Forester-Volkerin yanına gedib Denikin Gürcüstan üzərinə hücum etməsi münasibətilə İngiltərə Hökuməti göndərdiyi axırıncı teleqrafına görə Gürcüstan Parlamanı namından [adından] İngiltərə hökumətinə razılıq izhar etmişlərdir. İngiltərə generalı buna cavab olaraq söyləmişdir ki: *“Mən Gürcüstan Parlamanı heyətini qəbul etməklə çox şadam. Sizin etdiyiniz hissiyyata məmnunam. Mən məmnuniyyətimizi azaltmaq istəməyərək burasını da söyləməliyəm ki, bu axır vaxt məhəlli [yerli] mətbuatda məəttəəssüf [təəssüf ki], İngiltərə haqqında nalayiq məqalələr yazılmaqdadır. Mən ümidvaram siz anlayırsınız ki, hərəgah gürcü milləti hər beş dəqiqədə İngiltərə hökumətinə olan münasibətini dəyişsə, o zaman Gürcüstanla İngiltərə arasında dostluq işi bərpa edilməz. Burasını da sizə deməliyəm ki, mən sizə leksiya oxumuram. Lakin münasibəti-vaxtdan istifadə edib öz hissiyyatımı sizə söyləyirəm. Hətta bilirəm ki, siz Gürcüstan Parlamanının nümayəndələriniz. Gürcü millətinə təlim verəcəksiniz ki, İngiltərə Hökuməti hərəgah gürcü millətinə*

münasibəti olan siyasəti xələldar etmiş-sə də, həmişə gürcü millətinin mənfəəti üçün siyasətini islah etməyə hazırdır. Burasını da lazım bilirəm sizə xəbər verim ki, heç kəs cənab generalların hərəkətlərinə zəmanət edə bilməz. Generallar xeyli xətrəli [təhlükəli] tayfadır. Onları asanlıqla ağıllandırmaq olmaz. Zənn edirəm ki, gürcü ordusu da bu cür günahlardan arı deyildir. Yenə də təkrar edirəm ki, sizin bu ziyarətiniz məni artıq dərəcədə məmnun etdi.”

TEATRO VƏ MUSIQI

Bu gün cümə günü fevralın 28-də Hökumət Teatrosunda (səbiq Mailov) Hacıbəyov Qardaşları müdiriyəti tərəfindən Zülfüqar bəy Hacıbəylinin şöhrət qazanmış “Aşıq Qərib” operası təntənəli bir surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır. Oğlan və qız böyük xor dəstəsi vardır. Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır. Tamaşa axşam saat 8-in yarısında başlanacaqdır.

Daşkəndli Xəlid Səid əfəndiyə!

Ünvanınızı Nuxada “Bilik” kitabxanasına bildirməyiniz mütəmənnadır [xahiş olunur].

Daşkəndli tələbələr
5709 1-4

Mama Gövhər xanım

Hər gün naxoşları qəbul edir saat 9-dan 12-yə qədər. Adres: Armyanski küçədə, 13 nömrəli evdə, 1-ci mərtəbə. (Bu yaxınlarda orada xüsusi təvəllüdxana [doğum evi] açılacaqdır.)

2695

Petroqraddan gəlmiş doktor İshaq Avetisoviç Atayans (professor Mixaylovun müavini)

Mamalıq, qadın və urologiya naxoşluğuna mübtəla olanları qəbul etməyə başlamışdır. (Bövl [idrar] yolu azarını, köhnə və təzə süzənəyə müalicə edir.) Bövl yolunu ayna ilə müayinə edir. Hər gün axşam saat 3-dən 6-ya kimi. Çaharşənbə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir. Ünvan: Telefonu küçədə 6 nömrəli evdə, mənzil nömrə 3. Telefon 20-90.

2663

Diş həkimi

İ. S. Tarşteynbaum

Dişlərə müalicə edir, ağrısız çıxarır, sadə və qızıl süni dişlər qayırır. Sisyanovski küçədə 41 nömrəli evdə (Çadrovı küçənin küncündə, Quba meydanı yanında).

2669

Arvad diş həkimi

M. S. İdaşkina

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan axşam saat 6-ya kimi. Ünvan: Nikolayevski küçədə 25 nömrəli evdə. Telefon 32-41.

2629

Arvad həkimi Y. A. Qirişqori

Knyaz Kropotkin namına olan səbiq Xarkov uşaq xəstəxanasının müdirinin müavini daxiliyyə və uşaq xəstəliklərini qəbul edir hər gün səhər saat 11-dən 1-ədək, axşam saat 4-dən 7-yədək.

Cümə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir. Ünvan: Spasski küçə nömrə 33, Kamenisti küçənin küncündə.

5701 12-4

Diş həkimi S. M. Hamburg

Nikolayevski küçədə nömrə 29, Parlaman qarşısında. Telefon 5-96.

Dişlərə və ağıza müalicə edir. Kauçuk və

qızıl üzərində süni dişlər qayırır. Dişləri və tükələri ağrısız çıxarır. Qızıl iş işləyir. Qəbul edir səhər saat 9-dan 2-yə kimi; axşam saat 4-dən 7-yə kimi.

Doktor Musa bəy Rəfiyev

Daxili əmrəyə [xəstəliklərə] düçar olan naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-ə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armyanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Arvad diş həkimləri

Z. A. Şexter və xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9 - 2-yə və axşam 4 - 7-yə kimi. Voronovski küçə 17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Baytariyyə həkimi və Tibbi fakültənin 2-nci kursunun müdavimlərindən **A. A. Ter-Bağdasarov** xırda heyvanları səhər saat 4-dən axşamədək, iri heyvanlara isə mal sahibinin evində baxır və cavan heyvanlara qiymət qoyur. Ünvan: Karantinni küçədə nömrə 100. Telefon nömrəsi 43-08.

2681

Doktor Larionovun

cərrahiyyə və arvad xəstəxanası

(Bazarnı və Qubernski küçələrinin küncündə) naxoşlar qəbulunu təzələmiş: 1) Xəstəxanada yatmaq ehtiyacı olanlar həməvəqt [həmişə]; 2) Gələn xəstələr səhər saat 9-dan gündüz saat 4-ə qədər.

Xəstəxananın həkimləri: Arvad xəstəliklərindən: doktor V. Q. Mitrofanov. Cərrahi xəstəliklərindən: doktor A. İ. Okinşeviç, doktor Mir Əsədulla Mirqasımov.

2683

Elan

Azərbaycan Posta və Teleqraf Nəzarəti elan edir ki, bu şubənin 24-dən etibarən Bakıda böyük posta və teleqraf məktəbi açılır. Dərs axşam saat 5-də başlanır. Ərizə Posta və Teleqraf Nəzarətində qəbul olunur.

Adres: Mirbabayevin evində 3-cü mərtəbədə, Naberejni küçədə.

Dəftərxana baş müdiri: Blajevski

Kargüzar: D. Rəhimli

45 3-4

Агентурно-комиссионно-торговая Контора "И. Фани и Ко."

Баку, Церковная 70.

Телеф. N 22-28. Почт. ящ. N 13.

Agent, komissiyalar və ticarət kantoru

“Fani və kompaniya”, Bakı.

Telefon nömrəsi 22-28.

Potça qutusu nömrə 13.

Ucuz qiymət ilə qeyri şəhərlərə mal göndərmək vəzifəsini, hər cürə vəğzal işlərini öz öhdəməzə götürürük. Kimə nə mal lazımsa və kimin satılacaq nə malı varsa bizim kantorumuza müraciət etmələri təvəqqe olunur. Satılır: məftul, sabun, matorlar, remenlər, sarı kağız və qeyri mallar külli miqdarda. Kantor açıqdır: səhər saat 8-1, axşam saat 4-7.

5792

Elan

Qəbul edirik komissiya ilə hər növ mal satmağı və hər cürə mal göndərməyə dəmir-yol ilə Zaqaqazıyanın hər bir şəhərlərinə baqaj balşoy skorost və malıy skorost ilə. Müştərilərimizin məmnun qalacağına əminiz.

Ünvan: Bazar caddəsində 5 nömrəli evdə. Telefon 47-73

Kamali-ehtramla: Ağazeynal Zeynalov, İsgəndər Şərifov və Ağasəməd Ağayev.

5708 1-4

Opera

Axşam tamaşası

Hökumət teatrosunda

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy Hacıbəyli

Qardaşlarının müdiriyyəti

Cümə günü cəmədiyələvvəl ayının 27-sində 1337 sənəsi (fevralın 28-ində 1919-cu

ildə) Hökumət teatrosunda Müdiriyyətin

aktyorları tərəfindən bu mövsümdə ikinci dəfə olaraq təntənəli bir surətdə mövqeyi-

tamaşaya qoyulacaqdır Zülfüqar bəy

Hacıbəylinin yazmış olduğu məşhur

“Aşıq Qərib”

operası, 8 pərdədə.

Balet, bir dəstə qızlar və oğlanlar xoru

olacaqdır. Biletlər teatrın kasasında

satılmaqdadır. Tamaşa başlanacaqdır

axşam saat 8-in yarısında.

5709

Müvəqqəti müdür:**Hacıbəyli Üzeyir bəy****QEYD VƏ ŞƏRHLƏR****Yeni böhran**

səh. 419. “Sədi əleyh-rəhmənin”: “Sədi-nin – ona rəhmət olsun”. XIII əsrdə yaşamış fars şairi Sədi Şirazi nəzərdə tutulur.

“Çe bak əz möuce bəhr anra / Ke darəd Nuh kəştiban!”: (farsca) “Gəmiçisi Nuh olanın / Dəniz dalğasından nə qorxusu!”

Azərbaycan**Məclisi-Məbusanında**

səh. 419. “2) Ordu dairəsində təhəri və tədqiqat şöbəsi”: Əks-kəşfiyyat şöbəsi nəzərdə tutulur.

səh. 420. “6) Hərbiyyə Nəzarətində mühümmat və cəbbəxana dairəsi”: Artilleriya şöbəsi nəzərdə tutulur.

“21) Mühümmati-nariyyə və carihe emalatxanası heyəti”: Artilleriya emalatxanası ştatı nəzərdə tutulur.

“22) Mühümmati-nariyyə və carihe deposu heyəti”: Artilleriya ambarı ştatı nəzərdə tutulur.

“obus (qalubiç)”: “obus” yaxud “qaubitsa” qısalüləli top növüdür; qəzetdəki “qalubiç” sözü “qaubitsa”nın təhrif edilmiş formasıdır.

“29) Dörd toplu cəbəl batareyası heyəti”: səhra-dağ batareyası nəzərdə tutulur.

“37) Avtoqisim şöbəsi”: “avtoqisim” sözü rusca “авточасть” (avtoçast) sözünün hərfi “tərcüməsidir”; burada bir hərbi bölmə olaraq avtomobil bölməsi nəzərdə tutulur.

“Miralay Qacar”: Məhəmməd Mirzə Qacar nəzərdə tutulur.

səh. 421. “Nitqi gələcək nömrədə veriləcəkdir.”: Mehmandarovun nitqi “Azərbaycan” qəzetinin 7 mart 1919-cu il tarixli 131-ci nömrəsində verilmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 423. “Tan”: 1861-1942-ci illərdə

nəşr edilən gündəlik “Le Temps” qəzeti nəzərdə tutulur.

Nəzarətlərdə

səh. 426. “Azovski-Donski Kommerçeski Bank”: Əsası 1871-ci ildə qoyulan və Rusiyanın ən böyük kommersiya banklarından olan Azov-Don Kommersiya Bankı 1916-cı ildə Bakıda öz şöbəsini açmışdı.

Bakı xəbərləri

səh. 429. “edadiyyə”: edadiyyə yaxud edadi məktəbləri təhsil sistemində orta təhsilin son mərhələsini, universitetdən əvvəlki mərhələni təşkil edirdi.

Daşkəndli Xalid Səid əfəndiyə!

səh. 432. “Ünvanınızı Nuxada ‘Bilik’ kitabxanasına bildirməyiniz mütəmənnadır.”: qəzetdə “mütəmənnadır” yerinə “mümtazdır” getmişdir.